

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากประเทศไทยเกิดปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ประชาชนทุกระดับประสบปัญหาในการครองชีพ โดยเฉพาะประชาชนระดับรากหญ้าซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ รัฐบาลจึงได้นำนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับรากหญ้ามาใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีความเชื่อว่าหากประชาชนในชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็จะส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมสามารถขับเคลื่อนไปได้ ซึ่งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product : OTOP) ก็เป็นโครงการหนึ่งในนโยบายดังกล่าวที่ได้รับจากการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐในปี พ.ศ. 2544 โดยให้แต่ละชุมชนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาสินค้า ประกอบกับภาครัฐให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่และการบริหารจัดการ เพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้วยระบบร้านค้าเครือข่ายและอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพมีจุดเด่นและสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต ในขณะเดียวกันไม่เฉพาะแต่กับประเทศไทยเท่านั้น ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ก็ได้ให้การยอมรับแนวคิดนี้เช่นกันว่ามีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการสร้างผู้ประกอบการใหม่ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค ซึ่งถือว่ามีผลสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนในรอบปีงบประมาณ 2544 (ตุลาคม พ.ศ. 2543 - กันยายน พ.ศ. 2544) ก่อนมีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มียอดจำหน่าย 245,341,521 บาท แต่ภายหลังจากมีโครงการฯ พบว่ามียอดจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ 2545 มียอดจำหน่าย 16,714,848,168 บาท คิดเป็นร้อยละ 153.26 เมื่อเทียบกับการประมาณการรายได้ในปี 2545 ซึ่งได้ประมาณไว้จำนวน 10,906,140,000 บาท ปีงบประมาณ 2546 มียอดจำหน่าย

33,276,963,039 บาท คิดเป็นร้อยละ 166.38 เมื่อเทียบกับการประมาณรายได้ในปี 2546 ซึ่งได้ประมาณไว้จำนวน 20,000,000,000 บาท ปีงบประมาณ 2547 มียอดจำหน่าย 46,362,571,156 บาท คิดเป็นร้อยละ 115.91 เมื่อเทียบกับการประมาณรายได้ในปี 2547 ซึ่งได้ประมาณไว้จำนวน 40,000,000,000 บาท ส่วนยอดจำหน่ายในปี 2548 ยังคงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวน 150,801,942,074 บาท ดังนั้นจากการดำเนินงานตามนโยบายฯ ดังกล่าว พบว่าผลการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จาก 75 จังหวัด ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 – 2548 มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนี้ (ตารางที่ 1.1 และรูปที่ 1.1)

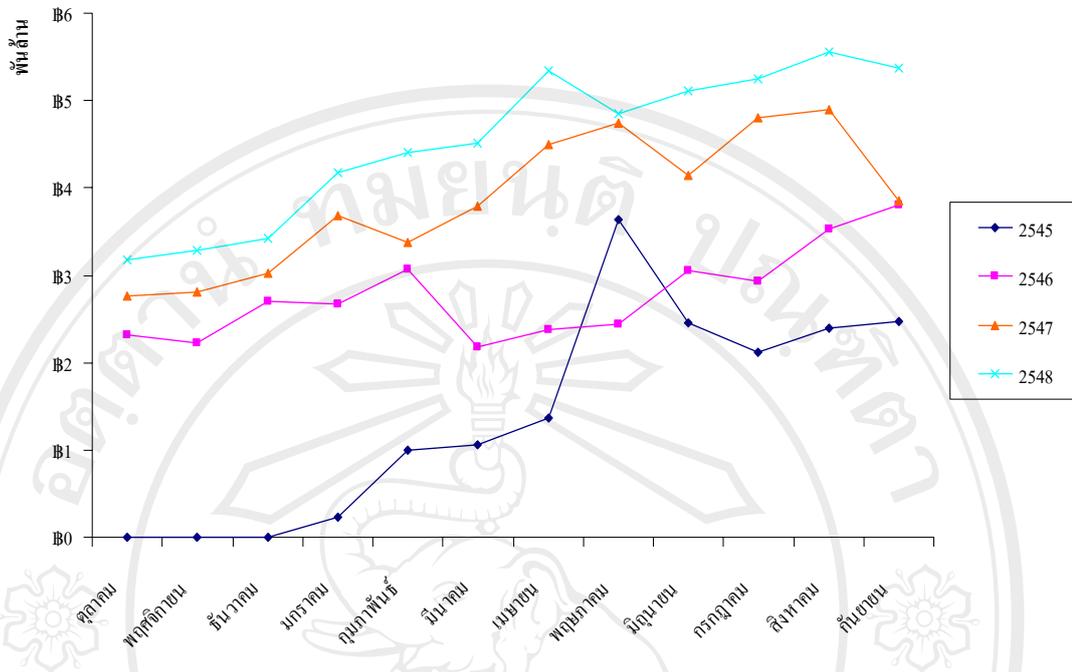
ตารางที่ 1.1 สรุปผลการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จาก 75 จังหวัด
ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 – 2548

หน่วย : บาท

ที่	เดือน	ปีงบประมาณ				รวม (บาท)
		2545	2546	2547	2548	
1	ตุลาคม	ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล	2,312,192,223	2,757,472,429	3,178,292,102	8,247,956,754
2	พฤศจิกายน		2,226,238,634	2,806,878,460	3,288,794,790	8,321,911,884
3	ธันวาคม		2,697,436,174	3,017,787,114	3,420,735,111	9,135,958,399
4	มกราคม	231,676,340	2,663,107,334	3,688,889,515	4,174,051,107	10,757,724,296
5	กุมภาพันธ์	998,514,745	3,071,051,521	3,378,806,755	4,400,666,425	11,849,039,446
6	มีนาคม	1,051,945,604	2,173,498,065	3,789,377,180	4,508,225,262	11,523,046,111
7	เมษายน	1,366,052,109	2,379,222,322	4,488,756,937	5,343,525,760	13,577,557,128
8	พฤษภาคม	3,629,835,083	2,442,139,717	4,743,671,914	4,855,251,761	15,670,898,475
9	มิถุนายน	2,454,407,666	3,048,549,590	4,140,646,790	5,113,150,783	14,756,754,829
10	กรกฎาคม	2,120,497,222	2,936,163,741	4,808,653,626	5,250,608,316	15,115,922,905
11	สิงหาคม	2,397,138,838	3,526,816,927	4,888,080,482	5,547,542,746	16,359,578,993
12	กันยายน	2,464,780,561	3,800,546,791	3,853,549,954	5,366,715,548	15,485,592,854
รวม		16,714,848,168	33,276,963,039	46,362,571,156	54,447,559,711	150,801,942,074
ประมาณการรายได้		10,906,140,000	20,000,000,000	40,000,000,000	46,000,000,000	
ร้อยละ*		153.26	166.38	115.91	118.36	

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน

หมายเหตุ : ร้อยละ* คือ ร้อยละของยอดประมาณการรายได้ต่อยอดจำหน่ายจริง

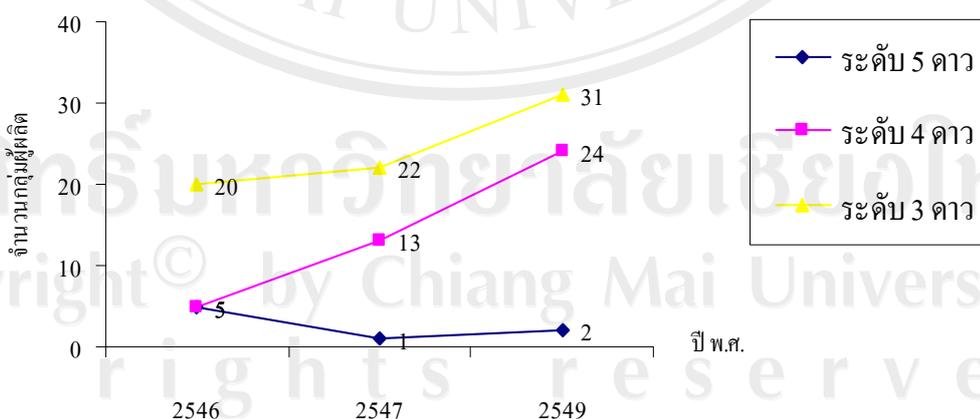

รูปที่ 1.1 แผนภูมิสรุปผลการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จาก 75 จังหวัด ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 – 2548 (กรมพัฒนาชุมชน, 2548)

จากยอดจำหน่ายที่เพิ่มสูงขึ้นดังกล่าว ประกอบกับการส่งเสริมจากภาครัฐจึงให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ผลิตประเภทผ้าทอและเครื่องแต่งกาย ซึ่งเป็นหนึ่งในหกกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่แบ่งตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม ผ้าและเครื่องแต่งกาย เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ศิลปะประติมากรรมและของที่ระลึก สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารและยา เป็นต้น เนื่องจากการผลิตผ้าทอนั้นได้มีการผลิตต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนานหลายยุคหลายสมัย โดยมีลักษณะการผลิตเป็นแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีการสืบทอดเอกลักษณ์ดั้งเดิม พร้อมทั้งวิวัฒนาการรูปแบบต่างๆ ขึ้นมากมายในปัจจุบัน ส่งผลให้ตลาดผ้าทอตกอยู่ในภาวะต้องแข่งขันกันมากขึ้น ซึ่งทั่วทั้งจังหวัดเชียงใหม่มีผู้ประกอบการสิ่งทอจำนวนมาก ทั้งการรวมตัวกันแบบกลุ่มอาชีพและการประกอบธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง (SMEs) ภายใต้การสนับสนุนของภาครัฐ โดยจังหวัดเชียงใหม่ได้ถูกวางแผนให้เป็นศูนย์กลาง (Hub) ทางเศรษฐกิจและการคมนาคม เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) เอเชียใต้ (BIMSTEC) เป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพ อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และการต่างประเทศ เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่มีความโดดเด่นในสาขาบริการการท่องเที่ยว วัฒนธรรม อุตสาหกรรมที่

ปราศจากมลพิษและเกษตรประณีต และเป็นเมืองที่น่าอยู่ มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมล้านนา ทั้งยังเป็นแหล่งจ้างแรงงานและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเพื่อป้องกันการอพยพแรงงานเข้าสู่เมืองหลวง

ผ้าทอเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีความจำเป็นต่อวิถีชีวิตชาวเชียงใหม่มาแต่อดีต ทั้งยังเป็นสินค้าสำคัญและมีราคาสูง ไม่ว่าจะเป็ผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมก็ตาม ผ้าทอที่เป็นชื่อเสียงของจังหวัดเชียงใหม่ คือ ผ้าตีนจกแม่แจ่ม ซึ่งมีการทอที่อำเภอแม่แจ่มเพียงแห่งเดียวเท่านั้น โดยมีการถักทอสวมใส่สืบทอดกันมากกว่า 200 ปีแล้ว แต่เพิ่งเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง นอกจากนี้ยังมีผ้าไหมสันกำแพงที่มีชื่อเสียงมาเกือบศตวรรษ ชาวสันกำแพงเดิมทอกันแต่ผ้าฝ้าย ต่อมาจึงได้มีการทอผ้าไหมบ้างแต่ไม่ได้เลี้ยงไหมผลิตเส้นไหมเอง อย่างไรก็ตามปัจจุบันการรวมกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดกลุ่มอาชีพทั้งที่เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการดำเนินงานจนกระทั่งสามารถพัฒนาไปเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง และกลุ่มอาชีพที่ไม่มีศักยภาพในการดำเนินงาน ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้อีกจำนวนหนึ่ง โดยการทอผ้าไม่ได้จำกัดอยู่ที่อำเภอแม่แจ่มและอำเภอสันกำแพงต่อไป ทัวทั้งจังหวัดเชียงใหม่มีกลุ่มอาชีพผู้ผลิตผ้าทอที่เข้าสู่ธุรกิจนี้เป็นจำนวนมาก จากสถิติบัญชีสรุปการคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ 3 - 5 ดาว ปี พ.ศ. 2546, 2547 และ 2549 แยกเป็นรายจังหวัด ส่วนปี พ.ศ. 2548 ไม่มีการคัดสรรแต่อย่างใด (กรมการพัฒนาชุมชน, 2546) โดยพิจารณาเฉพาะผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าทอและเครื่องแต่งกายพบว่า เมื่อเริ่มทำการคัดสรรผลิตภัณฑ์ตาม โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา มีจำนวนกลุ่มฯ ที่ผ่านการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ยกเว้นกลุ่มระดับ 5 ดาว ที่ปริมาณการเพิ่มขึ้นยังมีความผันผวน ไม่ต่อเนื่อง (รูปที่ 1.2)

รูปที่ 1.2 จำนวนกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายที่ผ่านการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับประเทศ 3 - 5 ดาว ปี พ.ศ. 2546, 2547 และ 2549 ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

จากเดิมการผลิตผ้าทอเกิดปัญหาในการส่งเสริมและพัฒนาศิลปปะการทอผ้าไทยดังนี้ (1) ศิลปะหัตถกรรมในหลายๆ ท้องถิ่นยังถูกละเลย การผลิตศิลปหัตถกรรมกระจายอยู่ทั่วไปไม่มีแหล่งรวมในบางท้องถิ่น (2) ขาดการกระตุ้นหรือประกวดให้ผลิตผลงานที่มีคุณภาพมากขึ้น (3) ผู้มีฝีมือเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอย่างอื่น (4) ไม่รักษาคุณภาพให้สม่ำเสมอ เมื่อผ้าทอมือขายดี จะผลิตผ้าที่ด้อยฝีมือมาขายแทน ช่างทอก็มีคุณภาพด้อยลง และมีจำนวนน้อยลงเรื่อยๆ (5) ช่างฝีมือคุณภาพดีมักทำงานได้ช้า ขายยาก เพราะต้องขายราคาแพงให้คุ้มกับเวลา หมดกำลังใจ ขาดการส่งเสริม ช่างทอฝีมือดี หลายคนยังไม่มีคนรู้จักและเห็นคุณค่า (6) ช่างฝีมือขาดการแข่งขันทางความคิด (7) การถ่ายทอดทำกันในวงจำกัด ขาดตัวผู้สืบทอดอย่างจริงจังและกว้างขวาง ส่วนปัญหาของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอในจังหวัดเชียงใหม่นั้น พบว่า (1) กลุ่มชาวบ้านผลิตสินค้าได้ แต่ไม่มีความสามารถในเรื่องการตลาด จึงทำให้มีตลาดอยู่ในจำกัด เฉพาะท้องถิ่นเท่านั้น (2) การดำเนินงานทั้งทางด้านการผลิต การจัดจำหน่าย การประกอบการด้านต่างๆ ไม่เป็นระบบเท่าที่ควร เนื่องจากชาวบ้านดำเนินการกันเอง จึงขาดความรู้ความเข้าใจที่ดีในการประกอบธุรกิจ (3) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านการจัดการทั้งด้านการบริหารและการเงิน เนื่องจากคนรุ่นใหม่นิยมจะไปทำงานในเมืองหลวงหรือในจังหวัดใหญ่ๆ อีกทั้งจากการส่งเสริมจากภาครัฐทำให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพผู้ผลิตผ้าทอขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้เกิดปัญหาสินค้าล้นตลาด แม้ว่าจะมีงานแสดงสินค้านำมารองรับอยู่ไม่ขาดก็ตาม หากกลุ่มอาชีพไม่มีความเข้มแข็งก็ต้องเลิกกลุ่มไปก็มี เพราะฉะนั้นในปัจจุบันการตลาดจึงเป็นสิ่งสำคัญในการรองรับนโยบายนี้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มุ่งทำการศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กร การผลิต การตลาดและการเงินของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอบางกลุ่มภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอที่มีศักยภาพและกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอที่ไม่มีศักยภาพ เพื่อนำมาวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อที่จะได้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้ผลิตฯ ในการปรับปรุง จัดการกลุ่มฯ ต่อไป รวมทั้งทราบถึงผลที่เกิดจากโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่มีต่อกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นในการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอภายใต้โครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มศักยภาพในการผลิตผ้าทอของจังหวัดเชียงใหม่ให้สามารถแข่งขันได้ในภาวะการณ์การแข่งขันที่สูงเช่นนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ผลิตที่มีศักยภาพในระดับดีและกลุ่มผู้ผลิตที่มีศักยภาพในระดับต่ำ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กร การผลิต การตลาดและการเงินของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอบางกลุ่มภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอบางกลุ่มภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาถึงผลจากการเข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอบางกลุ่มในจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงโครงสร้างการจัดองค์กร การผลิต การตลาดและการเงิน ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอบางกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับดีและกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับต่ำ ภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่ยังไม่เข้มแข็งใช้ในการประกอบการตัดสินใจในเชิงธุรกิจและกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ
3. ทำให้ทราบถึงผลจากการเข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอบางกลุ่มในจังหวัดเชียงใหม่

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษากลุ่มผู้ผลิตผ้าทอที่มีศักยภาพในระดับดี จำนวน 1 กลุ่ม คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันกำแพงลา (ระดับ 4 ดาว ปี พ.ศ. 2547) และกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอที่มีศักยภาพในระดับต่ำ จำนวน 1 กลุ่ม คือ กลุ่มทอผ้าแม่บ้านกองหิน (ระดับ 2 ดาว ปี พ.ศ. 2547) ภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ผ้าทอ หมายถึง ผ้าที่เกิดจากกระบวนการทอด้วยมือ (hand looms) โดยมีเส้นยืน (warp yarn) และเส้นพุ่ง (filling or weft yarn) ที่ทอขัดในแนวตั้งฉากกัน และจุดที่เส้นทั้งสองสอดประสานกัน (interlacing) จะเป็นจุดที่เส้นด้ายเปลี่ยนตำแหน่งจากด้านหนึ่งของผ้าไปด้านตรงข้าม

หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หมายถึง หนึ่งตำบล มีหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ หนึ่งตำบล มีหนึ่งผลิตภัณฑ์เด่น หรือ หนึ่งตำบล มีหนึ่งประเพณี วัฒนธรรมล้าลึก หรือ หนึ่งตำบล มีหนึ่งกีฬาเลิศ หรือ หนึ่งตำบล มีหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวเด่น หรือ หนึ่งตำบล มีหนึ่งบทกวี แสดงดนตรี บทเพลง เป็นต้น ดังนั้นหนึ่งตำบลมิได้หลายผลิตภัณฑ์แต่อย่างน้อยมีหนึ่งผลิตภัณฑ์เด่นเป็นผลิตภัณฑ์หลัก และหนึ่งผลิตภัณฑ์หลักอาจผลิตโดยเครือข่ายของหลายหมู่บ้านขึ้นอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นและขบวนการทั้งสิ้นที่สร้างขึ้น

กลุ่มผู้ผลิตชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกลุ่มกันทั้งที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ และ ไม่มีการจดทะเบียน ได้แก่ กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ โดยที่สมาชิกในกลุ่มมีการร่วมกันผลิต บริหารจัดการ และรับผลประโยชน์

ประเภทผลิตภัณฑ์ที่คัดสรร (Product Classification) ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย หมายถึง ผ้าทอและผ้าถักจากเส้นใยธรรมชาติ หรือเส้นใยสังเคราะห์ เช่น ผ้าแพรวา ผ้าถักโครเชต์ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ประเภทเสื้อผ้า เครื่องประดับตกแต่งร่างกายจากวัสดุทุกประเภท เช่น ผ้าพันคอ หมวก กระเป๋า เข็มขัด สร้อยคอ ต่างหู รองเท้า เป็นต้น

ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถที่มีเกี่ยวข้องกับการจัดองค์กร การผลิต การตลาด และการเงิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved